

Hier zijn ze: de puinhopen van 13 jaar energiebeleid van de kabinetten-Rutte

Posted on 12 juli 2023 by Maarten van Andel

In de afgelopen vijf jaar zijn zes prognoses in mijn boeken en publicaties op hoofdlijnen van ons energiebeleid bewaarheid. Dat zegt minder over mij dan over twee cohorten van bewindslieden en volksvertegenwoordigers. Een patroon van politiek correcte luchtfietserij dringt zich op, en het is tijd om een balans op te maken.

Ons rampzalige biomassabeleid is de onbetwiste nummer één van alle energiemislukkingen. Nederlandse wetenschappers publiceerden in de afgelopen jaren vanuit de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW) wetenschappelijk onderbouwde aanbevelingen om het kappen en verbranden van bomen voor energietoepassingen af te bouwen. Europese wetenschappers deden vanuit de European Academies' Science Advisory Council (EASAC) hetzelfde.

Het verbranden van bossen moet stoppen

[Dr. Fenna Swart](#) van het Comité Schone Lucht bepleit al vele jaren met gedetailleerde feiten en analyses een stop van boskap en -verbranding. Professor David Smeulders van de TU Eindhoven toont aan dat houtverbranding niet binnen 30-50 jaar CO₂ reduceert. GroenLinks, Partij van de Arbeid en Milieudefensie spreken zich de laatste jaren ondubbelzinnig uit tegen het biomassabeleid. Diederik Samsom gaf toe dat biomassa niet verder mocht groeien, en minister Jetten erkende dat houtverbranding moet worden afgebouwd.

Nooit was er vanuit brede wetenschappelijke, maatschappelijke en politieke geledingen zoveel eensgezind verzet tegen een prominent energiebeleidsthema. Toch continueerde de afgelopen twee kabinetten het stimuleren van biomassaverbranding met miljardensubsidies, in de onweerlegbare wetenschap dat het de biodiversiteit schaadt en geen CO₂ bespaart.

Aardgasloze huizen besparen geen aardgas

Dezelfde David Smeulders, actief GroenLinkser in zijn geboorteplaats Nuenen, publiceerde in 2019 in navolging van de Groningse hoogleraar economie Machiel Mulder dat aardgasloze huizen geen aardgas besparen.

De technicus Smeulders en de econoom Mulder kwamen ieder vanuit hun eigen deskundigheid tot dezelfde conclusie. Warmtepompen zetten de binnenkomende elektriciteit weliswaar veel efficiënter om in warmte dan CV-ketels doen met het binnenkomende aardgas, maar de elektriciteit voor warmtepompen komt bovenop de bestaande vraag.

Die extra elektriciteit kan tot ver na 2030 alleen met extra aardgas worden opgewekt. Het rendement van die extra opwekking is voor Nederland vastgesteld op 40 procent, en daarmee gaat het grootste deel van de rendementswinst van warmtepompen ten opzichte van CV-ketels verloren. Wat overblijft is toenemende netcongestie en mensonterende kou en kosten in meerdere woonwijken in Nederland die zonder inspraak van het aardgas af moesten. Nederland is zelfs het enige land ter wereld dat met CO₂-reductie als argument van het gas af wil.

Ondanks dit alles heeft het zojuist gevallen kabinet bij monde van minister De Jonge

bepaald dat warmtepompen vanaf 2026 verplicht worden voor nieuwe en vervangende verwarmingsinstallaties. Daarbij wordt wel ruimte gelaten voor hybride warmtepompen, omdat de regering beseft dat we voorlopig toch niet zonder aardgas kunnen. Toenmalig minister Wiebes erkende in 2020 ten overstaan van het parlement al dat we tot 2050 nog aardgas nodig zullen hebben.

Met wind en zon gaan we het niet redden

Ik schreef dat in 2018 op de kaft van mijn eerste boek *De Groene Illusie*. De Tweede Kamer erkende het in het najaar van 2020 op initiatief van toenmalig VVD-fractieleider Klaas Dijkhoff. Daarmee werd een einde gemaakt aan het politieke taboe op kernenergie, dat sinds de tsunami in 2011 onder aanvoering van Duitsland bestond.

Wij kunnen in de komende twaalf jaar onmogelijk vier windmolens en honderdduizend zonnepanelen per dag bouwen. We hebben niet genoeg arbeidskrachten, het gaat ten koste van onze schaarse ruimte en natuur, en de stikstofregels houden het tegen. Zon en wind variëren met de tijd, het weer en de seizoenen, en we hebben geen technologie en infrastructuur om de periodieke stroomoverschotten te transporteren en op te slaan voor gebruik tijdens periodieke tekorten.

We kampen inmiddels in driekwart van ons superrijke land met structurele netcongestie. Nieuwe windmolens en zonnepanelen kunnen hun stroom vaak niet aan het net leveren, en nieuwe bedrijven en woonwijken kunnen geen stroom meer van het net geleverd krijgen. We hebben in meerdere provincies een wachtlijst voor nieuwe aansluitingen, en wind- en zonneparken moeten periodiek worden afgeschakeld.

Kernenergie verdient serieuze heroverweging

De Tweede Kamer kwam in 2020 op voorspraak van Klaas Dijkhoff tot dezelfde conclusie als ik in 2018. Sindsdien talmen de afgelopen twee kabinetten op onbegrijpelijke wijze met concrete acties. Nederland heeft werkelijk alles mee om meerdere nieuwe kerncentrales te bouwen. We hebben topklasse kennis en infrastructuur van kerncentrale Borssele, marktdominantie in verrijkt uranium van Urenco Almelo, marktdominantie in medische isotopen van ECN Petten, en wereldklasse wetenschappers bij NIKHEF Amsterdam.

De Zweedse regering toont meer daadkracht en lef. Die heeft vastgesteld dat zon en wind de klimaatdoelen niet zullen kunnen invullen, en niet voldoende stabiele elektriciteit kunnen bieden voor de Zweedse bevolking en economie. De Zweden hebben met hun 10 miljoen inwoners al zeven actieve kerncentrales, en willen er de komende jaren meerdere gaan bijbouwen.

EU-buur Duitsland maakt een bizarre tegenovergestelde keuze. Met de vervroegde sluiting van de laatste drie kerncentrales afgelopen april werd de lang gekoesterde *Atomausstieg* van *Die Grünen* werkelijkheid, maar daardoor moet de bruinkoolwinning onder het dorp Lützerath ten oosten van Roermond wel worden opgevoerd. Na de val van Rutte4 zal er in ons land helaas niet snel groen licht komen voor de verstandige Zweedse lijn.

Waterstof verhoogt in plaats van verlaagt CO₂-uitstoot

De Europese Commissie stak in 2020 een stokje voor de plannen van minister Wiebes om waterstoffabrieken te subsidiëren. De EU staat staatssteun aan bedrijven toe als dat een duurzaamheidsdoel dient, maar dat bleek hier niet het geval. De extra elektriciteit voor groene waterstof wordt vooral opgewekt met aardgas en steenkool, en daarbij gaat meer dan de helft van de energie verloren. De subsidies van Wiebes moesten daarom van tafel.

Sindsdien heeft de Groningse waterstoflobby aan kracht gewonnen, maar heeft minister Jetten geconstateerd dat we zelf niet genoeg groene waterstof kunnen produceren. Koning Willem-Alexander bezocht daarom onlangs Spaanse waterstofprojecten. Import van groene waterstof verlaagt echter op EU- en wereldschaal geen CO₂, want groene waterstof is heel schaars. Je kunt elke kuub maar één keer verbruiken. Als wij het met veel belastinggeld kopen, kan Spanje het zelf niet meer benutten om CO₂ te reduceren.

We hebben nog decennia lang fossiele brandstoffen nodig

Hernieuwbaar genoemde energieopties voorzien nu in 15 procent van het Nederlandse energieverbruik. We kunnen dat in een klein land met schaarse ruimte,

grondstoffen en arbeidskrachten niet zomaar verveelvoudigen. Fossiele brandstoffen moeten nog decennia lang onze huizen verwarmen, onze auto's aandrijven en onze bedrijven laten draaien.

Eind 2021 verklaarde onze regering tijdens de Klimaattop in Glasgow officieel het einde van publieke investeringen in fossiele brandstoffen. We dachten kennelijk dat we dat wel konden besluiten omdat onze voormalige Russische vrienden genoeg olie en gas leverden. Een half jaar later, toen onze vrienden ineens vijanden bleken, wilde het kabinet investeren in LNG-terminals in de Eemshaven en aardgasboringen in de Noordzee.

We hebben inmiddels op hardhandige wijze ondervonden dat we nog lang niet zonder aardgas, benzine en diesel kunnen. Ons kabinet heeft deze fossiele brandstoffen in de afgelopen negen maanden zelfs op ongekende schaal gesubsidieerd. Niet-EU land Noorwegen gaat gelukkig nog tien stappen verder, met 18 miljard dollar voor exploratie naar nieuwe olie- en gasvelden. Die zullen we nog hard nodig hebben, bijvoorbeeld om windmolens, zonnepanelen en autobatterijen te maken.

Bedroevende energie-erfenis

Het nationale isolatiefonds is een prominent pluspunt van het zojuist gevallen kabinet. Huisisolatie bespaart veel energie, CO₂ en geld. Het maakt ons minder afhankelijk van andere landen, en het is in elk toekomstscenario gunstig. Verder rest een bedroevende energie-erfenis van twee voortijdig gevallen kabinetten, met ineffectieve en peperdure beleidslijnen die in de afgelopen vijf jaar één voor één achterhaald zijn. Ik verwacht van een nieuwe regering meer aandacht voor maatschappelijke visies, wetenschappelijke adviezen en nationale belangen.

Maarten van Andel ontdoet de 'energietransitie' in Wynia's Week van mythes, hypes en nepnieuws.

Wynia's Week is er twee keer per week, 104 keer per jaar. Wynia's Week ontzenuwt wat anderen laten liggen. De betalende lezers, kijkers en luisteraars maken dat mogelijk. **Bent u al donateur?** Hartelijk dank!